

KONKURENTSIAMET

ÄRISALADUSE JUHIS

2025

Koostanud: Anneli Laurits

Sisukord

Ärisaladuse juhise eesmärk ja sisu	2
1. Ärisaladuse mõiste ja tingimused	3
1.1. Ei ole kogumis või üksikosade täpses paigutuses ja kokkupanus üldteada või kergesti kättesaadav (valdkonna inimeste jaoks)	3
1.2. Sellel on kaubanduslik väärtus selle salajasuse tõttu.....	4
1.3. Seda teavet seaduslikult valdav isik on asjaoludest lähtuvalt võtnud vajalikke meetmeid, et hoida seda salajas	4
2. Ärisaladuste näitlik lahtine loetelu	5
3. Teave, millele ärisaladuse kaitse ei laiene.....	6
3.1. Avalikkus	6
3.2. Konkurentsiamet ei loe üldjuhul ärisaladuseks alljärgnevat teavet.....	6
4. Euroopa Komisjoni konkurentsi peadirektoraadi määratud järgmised teabekategooriad ei ole tavaliselt ärisaladus.....	7
5. Ärisaladust sisaldava teabe määratlemine ja esitamine	7
6. Avalikkuse juurdepääsu piiramine dokumentidele, mis sisaldavad ärisaladust.....	8
7. Otsuste ja ettekirjutuste avalikustamine Konkurentsiameti veebilehel.....	9
Lisa 1.....	10

Ärisaladuse juhise eesmärk ja sisu

Juhise põhieesmärk on anda praktilisi suuniseid ja selgitada, kuidas Konkurentsiamet (amet) töötleb teavet, mida ettevõtja peab ärisaladuseks. Amet on juhises toodud suunised koostanud selleks, et aidata ettevõtjatel ise hinnata ärisaladuse ulatust ja põhjendatust, samas ka hõlbustada ameti koondumiste ja tegevuslubade menetlust (*ex ante*) ja riikliku järelevalve (*ex post*) tegemist. Amet käsitleb ärisaladusena üksnes sellist teavet, mille ettevõtja on ärisaladusena tähistanud ja mis vastab ärisaladuse tingimustele (vt punkt 1). Kui ametil tekib kahtlus ärisaladuse ulatuse või põhjendatuse kohta, siis hindab amet ärisaladuse olemasolu, lähtudes vajadusest kaitsta nii ettevõtja põhjendatud ärihuvisid kui ka haldusmenetluse avalikkuse põhimõtet ja avalikustatavate haldusaktide ära kirjade parimat jälgitavust. Ärisaladuse juhise on eelkõige abivahend, et tagada ühetaoline halduspraktika ja õigusselgus, kuid see ei asenda seaduste ja asjaomase kohtupraktika tundmise vajadust.

1. Ärisaladuse mõiste ja tingimused

Amet ei edasta teavet ega tee seda kättesaadavaks, kui see sisaldab mõne isiku ärisaladusi. Ärisaladuseks on peetud asjaolusid, mis on seotud ettevõtlusega, mida teab piiratud ring isikuid ja mille saladuses hoidmise tahe peab ettevõtjal olema kas dokumenteeritud või vähemalt selgelt äratuntav¹. Ärisaladusel on ettevõtja jaoks majanduslik väärtus, mis seisneb muu hulgas selles, et ärisaladus ei ole üldiselt teada, sealhulgas konkurentidele. Ärisaladuse puhul on üldjuhul tegemist teabega, mis tagab ettevõtja äritegevuse edukuse või ka näitab ärilist kahju, mille väljatöötamiseks või kogumiseks on ettevõtja teinud investeeringuid või mis vajavad muul alusel õigustatult kaitset. Ärisaladuse mõiste on defineeritud [Ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seaduse \(EKTÄKS\) § 5 lõikes 2.](#)

Ärisaladus on teave, mis vastab järgmistele tingimustele²:

- ei ole kogumis või üksikosade täpses paigutuses ja kokkupanus üldteada või kergesti kättesaadav (valdkonna inimeste jaoks) ja
- sellel teabel on kaubanduslik väärtus salajasuse tõttu ja
- seda teavet seaduslikult valdav isik on asjaoludest lähtuvalt võtnud vajalikke meetmeid, et hoida seda salajas.

Nimetatud tingimused on kumulatiivsed, st need peavad esinema korraga ja samal ajal. See tähendab, et kui mõni nimetatud kolmest tingimusest täidetud ei ole, siis amet teavet ärisaladusena ei käsitle.

1.1. Ei ole kogumis või üksikosade täpses paigutuses ja kokkupanus üldteada või kergesti kättesaadav (valdkonna inimeste jaoks)

See tähendab, et teave peab olema salajane. Ärisaladus võib näiteks olla retsept, mille koostisosad on küll üldteada, kuid mitte nende täpne kogus jms. Tingimus, et teave ei ole kättesaadav nende ringkondade isikutele, kes tavaliselt kõnealust laadi teabega tegelevad, tähendab, et tuleb määratleda vastav inimrühm objektiivsete tunnuste alusel. Siin ei rakendata mitte keskmise tavalise inimese määratlust, vaid aluseks tuleb võtta teabe olemus ning majandussektori või tööstusharu tavade arvestades leida vastavate spetsialistide hüpoteetiline ring. Tingimus, et ärisaladus on teave, mis ei ole üldtuntud või hõlpsasti juurdepääsetav,

¹ Vt [RKTKo 09.12.2008, 3-2-1-103-08](#), p 20.

² [EKTÄKS](#) § 5 lõige 2. EKTÄKS § 5 lg-s 2 toodud mõiste alus on Euroopa Parlamendi ja nõukogu (EL) direktiivi 2016/943 (ELT L157/1) art-s 2 ja intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingu (TRIPS-leping) art 39 p-s 2 toodud ärisaladuse mõiste. Seetõttu on asjakohane ka varasem kohtupraktika, mis tugineb ärisaladuse mõiste sisustamisel TRIPS lepingu art 39 p-le 2.

tähendab, et praeguse teadmiste taseme juures ei ole see teada keskmisele vastavas valdkonnas tegutsevale erialaspetsialistile.³

1.2. Sellel on kaubanduslik väärtus selle salajasuse tõttu

Ärisaladuseks on üksnes selline teave, millel on kaubanduslik väärtus – kui ärisaladuse omamine paneb isiku soodsamasse olukorda võrreldes olukorraga, kus teave salajane ei ole. Kui ärisaladusega teabel on konkreetne rahaline väärtus, siis piisab üldjuhul selle väärtuse kindlakstegemisest. Küll peab olema mõistetav, milles see väärtus seisneb⁴. Näiteks võib teave anda konkreetse eelise konkurentide ees, mis info teatavakssaamisega oma väärtuse kaotaks. Selleks tuleb kirjeldada teabe ärilist väärtust ettevõtja jaoks ning selle potentsiaalset kasulikkust tema konkurentidele. Näiteks võib selline väärtus olla teabel mingi toote spetsiifilise koostise või tootmisprotsessi kohta⁵. Kaubanduslikku väärtust ei saa üldjuhul olla teabel, mille äriplane kasutamine konkurentide poolt on ebatõenäoline või võimatu, isegi kui selline teave on salajane. Näiteks ei saa kaubanduslikku väärtust üldjuhul omistada eri- või ainuõigust või olulist vahendit omava isiku hinnakujundusele, arvestades et selline hinnakujundus peab olema avalik ning puudub konkurents ja konkurendid. Niisamuti ei saa kaubanduslikult väärtuslikuks pidada asjaolu, et isik on turul valitsevas seisundis, omab eri- või ainuõigust või olulist vahendit. Majanduslik väärtus võib teabel olla siiski, kui selle avalikustamine kahjustab vastava ettevõtja äri- või finantshuve, strateegilist positsiooni, teaduslikke või tehnilisi võimalusi või konkurentsivõimet⁶. Näiteks võivad selliseks teabeks olla laenuläbirääkimised või teadusgrantide taotlused jmt teave ulatuses, mis pole avalik.

1.3. Seda teavet seaduslikult valdav isik on asjaoludest lähtuvalt võtnud vajalikke meetmeid, et hoida seda salajas

See tähendab, et ärisaladuse üle kontrolli omav isik on võtnud kasutusele meetmeid sellise teabe salajas hoidmiseks. Tulenevat ärisaladuse üle kontrolli omava isiku esmavastutusest ärisaladuse kaitsel, ei tule haldusorganil omal algatusel uurida, kas ettevõtja ärisaladust võib sisaldada ka mõni ettevõtja poolt nimetatud dokument⁷. Ärisaladuse kaitse algab eelkõige äriühingu juhtkonnast, kes peab olema hoolas ja ärisaladuse selgelt piiritlema, teavitades sellest töötajaid

³ Vt Karistuseseadustik. Kommenteeritud väljaanne. Koostanud J. Sootak ja P. Pikamäe, 5. täiendatud ja ümbertöötatud väljaanne, Tallinn 2021, § 377 komm., p 7.

⁴ Vt Karistuseseadustik. Kommenteeritud väljaanne. Koostanud J. Sootak ja P. Pikamäe, 5. täiendatud ja ümbertöötatud väljaanne, Tallinn 2021, § 377 komm., p 8.

⁵ Vt RKKK 15.05.2020 otsus nr 1-18-4590, p 40. <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid?asjaNr=1-18-4590/82>.

⁶ Vt Karistuseseadustik. Kommenteeritud väljaanne. Koostanud J. Sootak ja P. Pikamäe, 5. täiendatud ja ümbertöötatud väljaanne, Tallinn 2021, § 377 komm., p 8.

⁷ Vt RKKHK 14.06.2021 otsus nr 3-17-62, p 14. <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid?asjaNr=3-17-62/57>.

ja lepingupartnereid⁸. Kaitsemeetmete rakendamata jätmise korral ei ole teave käsitatav ärisaladusena.⁹

Oluline on, et teavet saab olenemata selle sisust või olemusest pidada ärisaladuseks siiski üksnes juhul, kui see vastab kõigile kolmele EKTÄKS-i § 5 lõikes 2 toodud tingimusele. Kui kasvõi üht tingimust ei esine, ei ole tegemist ärisaladusega ja sellisel teabel puudub vastav kaitse.

2. Ärisaladuste näitlik lahtine loetelu

- oskusteavet puudutav tehniline teave
- teave kulude hindamise metoodika kohta
- tootmissaladused ja -protsessid, tarneallikad
- ostu-müügi mahud
- turuosad
- klientide ja edasimüüjate nimekirjad
- äri- ja turundusplaanid
- kulu- ja hinnastruktuurid ning müügistrateegia¹⁰
- strateegilised otsused
- finantsteave, sh finantsarvestuslikud andmed, mis ei tulene majandusaasta aruandest, näiteks konkreetse ettevõtja käitamisega seotud finantsandmed, vabade rahaliste vahendite hulk teatud ajahetkel
- tehnoloogilised uuendused jne

Ärisaladusena kaitstav teave peab olema spetsiifiline, nagu hinnakujundus, äristrateegiad, lepingutingimused ja kliendinimekirjad, kui need on ettevõtja jaoks kriitilise tähtsusega ja nende avalikustamine võiks tekitada ettevõtjale majanduslikku kahju.¹¹ Regulaatori ülesandeid täites on Konkurentsiamet lugenud ärisaladuseks näiteks teabe ettevõtja reguleeritud varade hulga suurenemise ja investeringute jaotuse kohta.

⁸ Vt RKKK 15.05.2020 otsus nr 1-18-4590, p 12. <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid?asiaNr=1-18-4590/82>.

⁹ Tallinna Ringkonnakohus 14.11.2023 otsus nr 2-18-8743, p 3.6. <https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/fail.html?id=353242339>.

¹⁰ Ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seaduse eelnõu seletuskiri.

¹¹ Vt Euroopa Kohtu juhtum C-365/12 (EnBW Energie Baden-Württemberg); juhtum C-536/11 (Donau Chemie).

3. Teave, millele ärisaladuse kaitse ei laiene

3.1. Avalikkus

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 3 lg 1 järgi on avalikuks teabeks teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. AvTS § 5 lg 3 p-de 1 ja 2 järgi võrdsustakse teabevaldajaga ettevõtja, kes on kaubaturul valitsevas seisundis, omab eri- või ainuõigust või loomulikku monopoli teabe osas, mis puudutab kaupade ja teenuste pakkumise tingimusi, hindu ja nende muudatusi ning füüsilisest isikust ettevõtja, mittetulundusühing, sihtasutus või äriühing – teabe osas, mis puudutab riigi või kohaliku omavalitsuse eelarvest avalike ülesannete täitmist või toetusena antud vahendite kasutamist.

AvTS § 28 lg 1 p 21 järgi kuuluvad avalikustamisele andmed sellise vara ja eelarveraha kasutamise kohta, mille riik või kohaliku omavalitsuse üksus on andnud üle riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse asutatud või nende osalusega eraõiguslikele juriidilistele isikutele. AvTS § 28 lg 1 p 26 järgi tuleb avalikustada andmed kaubaturul valitsevas seisundis olevate, eri- või ainuõigust või loomulikku monopoli omavate äriühingute hinnakujunduse kohta. Lisaks kohustuvad kaubaturul valitsevas seisundis olevad, eri- või ainuõigust või loomulikku monopoli omavad äriühingud avaldama ka andmed üldkasutatavate teenuste osutamise kohta, samuti muudatuste kohta teenuste osutamise tingimustes ja hindades enne selliste muudatuste rakendamist (AvTS § 28 lg 1 p 27).

Seepärast soovitab amet, et kõik teabevaldajad AvTS § 5 tähenduses, eelkõige sellised majandusregulatsioonile allutatud teabevaldajad nagu võrgu- ja vee-ettevõtjad avaldavad oma veebilehel hinnakooskõlastamise otsused või vähemalt järgnevad hinnakujunduse komponendid (ühikkulud):

- 1) muutuvkulud (lisaks tuua välja alajaotus)
- 2) reguleeritud tegevuse (RT) tegevuskulud
- 3) reguleeritud tegevuse (RT) kapitalikulu ehk kulum
- 4) reguleeritud tegevuse (RT) põhjendatud tulukus ehk ärikasum
- 5) järelevalvetasu
- 6) reguleeritud tegevuse (RT) keskmine hind

3.2. Konkurentsiamet ei loe üldjuhul ärisaladuseks alljärgnevat teavet

- Andmed, mis on avalikest registritest ja andmebaasidest kättesaadavad.
- Konkurentsiameti hinnang, mis on kujundatud avalikult kättesaadava informatsiooni alusel.
- Turgu valitseva seisundi olemasolu. Hoolimata võimalikest vaieldavustest turgu valitseva seisundi määratlemisel ei ole ka sellekohane Konkurentsiameti hinnang

ärisaladus. Ärisaladust võivad sisaldada alusandmed, mille põhjal on hinnatud ettevõtja seisundit kaubaturul.

- Koondumine ise, andmed iga koondumise osalise kohta, sealhulgas ärinimi, registrikood, kontaktandmed, tegevusala ning andmed koondumise osalistega samasse kontserni kuuluvate ja KonkS § 24 lg 1 p-des 1–5 nimetatud ettevõtjatega valitseva mõju kaudu seotud ja osaluse kohta teistes ettevõtjates¹².
- Teave selle kohta, et Konkurentsiamet on alustanud ettevõtja tegevuse uurimiseks järelevalvemenetlust.
- Avalikult kättesaadavad turuosaliste majandusaasta aruanded ja veebilehed.
- Konkurentsiameti konkurentsiolekorra analüüsid, meetmed konkurentsi soodustamiseks, samuti soovitusel konkurentsiolekorra parandamiseks ja ettepanekud õigusaktide vastuvõtmiseks või muutmiseks.

4. Euroopa Komisjoni konkurentsi peadirektoraadi määratud järgmised teabekategooriad ei ole tavaliselt ärisaladus

- Komisjoni enda hinnang, mis hõlmab näiteks Komisjoni analüüsi sisemiste dokumentide sisust või turu-uuringu tulemustest, sealhulgas tsitaate turuosalistelt.
- Komisjoni üldine kirjeldus uurimise objektiks oleva turu toimimise kohta.
- Avalikult kättesaadav teave, sealhulgas tasulise juurdepääsuga spetsialiseeritud infoallikad (arvestades autoriõiguse piiranguid).
- Teave, millel pole enam ärilist tähtsust, näiteks aja möödumise tõttu. Üldkohus on leidnud, et viie aasta möödumist võib pidada piisavaks, et teave kaotaks ärisaladuse või muu konfidentsiaalse teabe staatuse, välja arvatud juhul, kui selle ettevõtja suudab tõendada, et hoolimata ajaloolisest iseloomust on see endiselt ettevõtja kaubanduspositsiooni oluline element.
- Spetsialistide seas üldteada olev teave (näiteks inseneride või arstide seas üldtuntud faktid).
- Statistiline või koondatud teave (sealhulgas graafikud)¹³.

5. Ärisaladust sisaldava teabe määratlemine ja esitamine

Kõik isikud, kes esitavad ametile teavet, sealhulgas dokumente, peavad ise selgelt tähistama kõik materjalid, mida nad peavad ärisaladuseks, põhjendades iga vastava teabeühiku kohta vastava teabe saladuses hoidmise vajalikkust (oma majandustegevusega seotud huvide kahjustamist vastava teabe avaldamise puhul), ja samal ajal koos ärisaladusi sisaldava

¹² KonkS § 26 lg 1 p-des 1 ja 4 ning koondumise teate esitamise juhend § 17 lg 2 p-des 1-3.

¹³ Arvutivõrgust leitav:

https://competitionpolicy.ec.europa.eu/system/files/202103/guidance_on_preparation_of_public_versions_merges_26052015.pdf.

materjaliga esitama ka ärisaladuseta versiooni materjalist. Kui isik neid nõudeid ei täida, siis lähtub amet eeldusest, et esitatud materjalid ei sisalda ärisaladust.

Asjaolust, et isik on tähistanud mingi teabe ärisaladusena, ei saa veel järeldada, et tegu on ärisaladusega, kuna viimase määratlemisel tuleb lähtuda objektiivsest olukorrast, mitte üksnes ettevõtja subjektiivsest tahtest. Subjektiivselt peab teave olema ärisaladusena määratletud ja omaja poolt sellisena kaitstud. Objektiivselt aga tuleb tuvastada, et teabe sisu ei ole üldsuse jaoks teada ning et teabe sellisena hoidmisel on teatav objektiivne väärtus¹⁴.

EKTÄKS § 2 lg-s 1 on sätestatud ärisaladuse teabekandjad, milleks on dokumendid, elektroonilised failid jne. Isik peab ise selgelt ärisaladuse tähistama. Kui ärisaladust sisaldab osa dokumendist, tuleb dokument vastavalt tähistada. Kui ärisaladust sisaldab mingi lõik või sõna dokumendist, siis tuleb ka see selgelt tähistada. Muuhulgas tähendab see seda, et ärisaladusega ei saa olla kaitstud kogu leping¹⁵. Kui Konkurentsiamet ettevõtja ärisaladuse ulatuse või määratlusega ei nõustu, siis võib amet anda isikule tähtaja, mille jooksul peab isik tegema järgmist:

- (i) põhjendama oma ärisaladuse käsitlust iga vastava üksiku dokumendi või dokumendiosa puhul ja
- (ii) esitama ametile dokumentide ärisaladuseta versioonid, kui neid pole varem esitatud või varem esitatud versioonid ei ole asjakohased, koos täpse kirjeldusega väljajäetud andmete kohta.

Kui isik neid nõudeid ei täida, võib amet eeldada, et asjakohased materjalid ei sisalda ärisaladust.

6. Avalikkuse juurdepääsu piiramine dokumentidele, mis sisaldavad ärisaladust

AvTS kohustab teabevaldajat tunnistama asutusesiseseks kasutamiseks teabe, mille avalikustamine võib kahjustada ärisaladust (§ 35 lg 1 p 17). Kohustus tunnistada mingi teave asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks võib tuleneda ka muudest õigusaktidest.

AvTS § 38 lg 2 sätestab, et kui teabele juurdepääsu võimaldamine võib põhjustada juurdepääsupiiranguga teabe avalikuks tulemise, siis tagatakse juurdepääs üksnes sellele osale teabest või dokumendist, mille kohta juurdepääsupiirangud ei kehti.

¹⁴ Tallinna Ringkonnakohus 16.05.2016 otsuse nr 1-15-8331/40 p 5.3
<https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/fail.html?id=182266563>.

¹⁵ Vt Tallinna Halduskohtu 26.02.2019 otsus nr 3-18-1741.
<https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/fail.html?fid=258088024>.

Juurdepääsupiirang võib olla nii tähtjatu kui ka tähtjaline. Näiteks konkurentsijärelevamenetluses esitatud leebuse kohaldamise taotluses esitatud teabele kehtib tähtjatu juurdepääsupiirang¹⁶.

Üldreegel näeb aga ette, et asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabele kehtestatakse juurdepääsupiirang alates dokumendi koostamisest või saamisest ning kuni vajaduse möödumiseni või sündmuse saabumiseni, kuid mitte kauemaks kui viieks aastaks (AvTS § 40 lg 1). Seda tähtaega on võimalik kuni viie aasta võrra pikendada.

Konkurentsiameti dokumendiregistris tähistakse ärisaladusega dokumendid „AK“-märkega ning juurdepääsu tähtaja osas lähtutakse kehtivast regulatsioonist. Teabe osas, millele kehtib üldjuhul kuni 5-aastane juurdepääsupiirang, on oluline, et ärisaladusega seotud isikud oleksid ka ise hoolsad ja teavitaksid ametit enne juurdepääsupiirangu lõppemist, kas asjakohastes dokumentis sisalduv teave on jätkuvalt ärisaladus. Kui ameti dokumendihaldussüsteem seda võimaldab, siis seadistatakse automaatne teavitus, mis teavitab isikuid juurdepääsupiirangu tähtaja lõppemisest. Eelnevast olenemata on eelkõige iga isiku enda kohustus omada ülevaadet ärisaladusest ning sellest, kas juurdepääsupiirangu jätkumine on vajalik.

Konkurentsiametil on õigus nõuda isikult igal ajahetkel ärisaladuse uuesti määramist ja põhjendamist.

7. Otsuste ja ettekirjutuste avalikustamine Konkurentsiameti veebilehel

Konkurentsiameti avalikustatud otsuste ja ettekirjutuste ära kirjad, millelt on ärisaladused ja muu konfidentsiaalne teave välja jäetud¹⁷, on kättesaadavad ameti veebilehel. Ärisaladuste väljajätmine on märgistatud turuosade puhul vahemikena¹⁸ ja muus osas tähisega [...]. Avalikustatud dokumentidele on märgitud „ÄRAKIRI“.

¹⁶ KonkS § 63 lõikega 1². Seletuskirja kohaselt on tegemist erisättega AvTS § 40 suhtes, mis sätestab juurdepääsupiirangu tähtjad.

¹⁷ Konkurentsiseaduse § 63 lg 5.

¹⁸ Konkurentsiameti ärisaladuse juhise lisa 1.

Lisa 1

Turuosad, mis on märgitud ärisaladustena, muudetakse avalikustatavas dokumendi ära kirjas turuosade vahemikeks:

vahemikus 0 kuni 4,99%	[0–5]%
vahemikus 5 kuni 9,99%	[5–10]%
vahemikus 10 kuni 19,99%	[10–20]%
vahemikus 20 kuni 29,99%	[20–30]%
vahemikus 30 kuni 39,99%	[30–40]%
vahemikus 40 kuni 49,99%	[40–50]%
vahemikus 50 kuni 59,99%	[50–60]%
vahemikus 60 kuni 69,99%	[60–70]%
vahemikus 70 kuni 79,99%	[70–80]%
vahemikus 80 kuni 89,99%	[80–90]%
vahemikus 90 kuni 100%	[90–100]%